

ben, mivel az út Zágráb 53 mérfölddel volna rövidebb.

A „Novoje Vremja“ hivatkozva a „P. Lloyd“ cikkére, — kimondja, hogy a németekben igen rossz vért szült az a körülmény, hogy egy francia-német háború esetén Ausztria-Magyarország semleges állást foglalna el.

Az orosz lapok az angol-afgán kérdést Oroszország beavatkozása nélkül nem tartják megoldhatónak s javaslatba hozzák az osztozkodást és pedig a Hindukuson inneni részt az oroszok foglalják el, a túlit az angolok, Herat jutna Perzsiának. Az Amu Darja torkolatát, hogy az angolok megszállják, az orosz lapok minden áron ellenzik.

Román lapokból.

A párisi „La France“ panaszkodva említi hogy a románok, a kik elzét Párisba, Montpelierbe és Strassburgba küldték gyermekeiket iskolákba, a honnan azután mint francziák tértek vissza hazájokba, most már többé nem ottan, hanem Ausztriában tanítják fiaikat. Panaszkodva említi azt, a mi azt jelenti, hogy Romániában megszünt a francziakérti rokonszenv.

A párisi lapnak azon szemrehányásaira a bukaresti „Telegraphul“ (kormánypárti lap) ezeket írja:

„Nem tudjuk, hogy mely pontig hitelesek a lap bukaresti levelezőjének állításai, azonban az kétségtelen, hogy a románok Ausztriára irányozák figyelmüket, annál is inkább, miután az állam a legutóbbi időben annál jóakaróbb barátunknak mutatta magát, mennél idegenebbnek, hogy ne mondjuk ellenséges indulatubbnak látszott Francziország lenni irányunkban.

Mi reánk vonatkozó egyetlen egy kérdés se volt az orosz-török háború befejeztével, a melyben Ausztria minket ne támogatót volna. A függetlenség, az arab tibiái és a zsidó kérdés épen most vannak napi renden és mindezek elég világosan tüntetik elő Ausztriának irányunkban való jóakaró barátságát. Mig ellenben Francziország részéről e kérdésekben egyetlen egy barátságos szót sem hallottunk.

Eleintünk azt hittük, hogy Francziország még nem érzi magát elég erősek, miszerint érértünk kardoskodhasson; és ime a legnagyobb bámulatunkra látjuk azt, hogy Francziországnak 9 évi hallgatása után első tette az volt, hogy megadja nekünk a halálos döfést és a zsidók teljes emancipációjával szívünkbe irányozza a gyilkoló tört, a mely által valamennyi zsidónál zsidóbbnak mutatta be magát.

Soha sem kívántuk azt, miszerint velünk kivételt tegyenek a hatalmak; azonban azt sem szabad túlnak követelni, miszerint hazánkat a zsidóknak például átadjuk és hogy öngyilkosok legyünk, mint a hogy ezt Waddington ur akarja, ki úgy látszik, vesztünkre tör.

Azt kijelentjük, miszerint a zsidó kérdés Romániának a legégetőbb kérdése és a ki azt bolygatja, az a mi legkérelhetlenebb ellenségünk. — Meglehet, hogy Waddington ur megváltoztatja nézetét, de késő ne legyen már.

Ezen szavak által nem azt akarjuk mondani, hogy Francziországnak talán mi reánk szorulna, — azonban azt nem lehet tagadni, hogy némelykor a nagyoknak is szükségük van a kicsinyekre. Az orosz-török háború megmutatta, hogy a kis Románia miképp mentette meg az északi kolosszust egy katasztrófától, a melyet később — meglehet — tán jóvá tenni sem lehetett volna többé; bebizonyította újra azon mondas igazságát, hogy „Qu a souvenit besoin d'un plus petit que soi.“

Az „Első székely szövögyár“.

Ezen szövögyár érdekében megyénk főispánja következő lelkes felhívást bocsátotta ki városunk polgármesteréhez:

Midőn az „Első székely szövögyár“ az aláírási ívet ide zárom, nem tehetem különösen fel ne hívni figyelmét ezen ügyre.

A mindennapi élet bölcs tapasztalatot nyújt, hogy minő szomoruk birtokrendezetlenségből származó gazdasági viszonyaink s hogy azok a megye népének nem gazdagodását, hanem napról-napra szegényedését okozzák. Meg kell tehát ragadni minden alkalmat, kiknek hivatása a nép jollétére felügyelni, hogy a gazdaság folytatása mellett házi iparral szerezenek biztos kenyeret.

Ezen szövögyár által a részvényesek pénzüket után biztos kamatot kapnak, a szövögyárral foglalkozók munkájuknak biztos vevőt bármely időben, — nem lévén a vásárok hullámzó árának kitéve munkájuk.

Nem szükséges figyelmeztetnem, hogy egy vidék előhaladására csak az oly nyereszkedő intézet szolgál, melynek részvényei azon vidéken vannak elhelyezve; — mert ha ez nem történik így, úgy munkánkkal idegent gazdagítunk. Elvárom azért, hogy úgy ön, valamint hivatalos közegei oda hatnak, miszerint a polgárság házáknak bár egy részvényt írjon alá.

Oly helyen, hol a közjó előmozdítása társadalmi uton nem elérhető, a hivatalos közegeknek kell hatni; mert ki rövidlátó és önjavát nem munkálja, kényszeríteni kell reá. Hígyje el ön, később áldani fogja a kezet, mely kényszert alkalmazott.

Ész, erő és szent akarat isten áldásával minden akadályt megszüntet.

Az utolsó óra itt van, — tenni kell mindenkinek!

Nemzetiségünk fentartása a jelszó, és ki ezért tenni nem akar, avagy langyos cselekedetében — annak a haza szent földjét tapodni bűn.

Ide zártan veszen czimed 5 aláírási ívet; október utolsó napján küldje be azokat az első részlet befizetési összegével.

Kelt S.-Sztgyörgyön, 1879. okt. 10.

Potsa József,
főispán.

A kiállítás.*

A kiállításnak egyik legszebb, talán mondhatnók, a legfontosabb osztálya volt az, a mely a ref. kollegium nagytermében vala elhelyezve. — És mégis, nem mondjuk, hogy a legkevésbébb figyelemben, mert hiszen sokan látogatták meg, de mindenesetre az intéző bizottság részéről ez részeseült a legcsekélyebb méltánylatban.

Értjük ez alatt azt, hogy míg a többi osztályokban érmeket, aranyakat osztogattak a kiállítóknak, legtöbbször olyan tárgyakért, a melyek a kiállítási cikkek közé fel sem valának véve az Ertesítvényben, mert kívül estek egy gazdasági kiállítás határára: addig a gazdasázzal oly szorosban egybefüggő erdőségi tárgyakat, ásványokat, kőzeteket, földnemeket, vaskészítményeket az intéző bizottság teljesen ignorálta. Sőt megtörtént az is, hogy az asztalosmunkákat az illetékes jury meg sem nézte. Pedig azon Kézdi-Vásárhelyről lehozott ruhaszékereink, íróasztalok, a melyek a kollegium egyik boltjában valának elhelyezve, mindenesetre megérdemelték volna a figyelmet.

De térjünk a dologra. A kiállított tárgyak közt figyelmünket legelőször is a hosszafalusi műfaragásati iskola készítményei vonták magukra. Egy oly kollektio volt ez a legszebb műfaragásati cikkek közül, a mely bármily nagybánszerű kiállításnak csak díszére válhatott volna. Ki volt állítva összesen 116 darab tárgy és ezenkívül mutatványok a szabádkézi rajzból. Elárusítható tárgy volt 55 drb, a melyek nagy részben a kiállítás alatt el is kelttek. Gyakorlati tanulmány fából volt 37 darab, agyagmintázat módszeresen a tanulmány fokozatos keresztülvitelét feltüntetve 19 darab.

A kiállított darabok közt voltak olyanok, a melyekben a faragásati tökélyt mintegy megtestesítette látjuk. — Ezek közt leginkább kitűnt egy asztali ékítmény látogatójegyek számára, diófából faragva (készítette Stoff János). Egy kőrtvefából készült virágtartó, melynek készítője csikgyérből Köllő Miklós, a székely egyetel költségén jelenleg a müncheni akademián tanul; ő készítette azon gyönyörű képrámát is, a mely a székelyfővárosi kiállításra is méltó feltűnést keltett (ára 90 ft); egy tölgyfából faragott szarvas, a melynél a szörözet kivitele volt feltűnő a szarvas nemes magartartása mellett (készít. Sának Sámuel); egy nagy képráma (kész. László Gyula); egy tojlette-asztal tükörrámával, a melynek legutóbbi hámuloja akadt (kész. Joós Imre); egy 4 darabból álló gyakorlati tanulmány (kész. Boez József); csakugyan gyakorlati tanulmányok Farkas Éde és Farkas Istvánól. A mintázásokból meglepő ügyesen valának készítve Páljános György és Köllő Miklós szegletáramai. A kiállított rajzok oly pontossággal és figyelmessel valának készítve, hogy nem esudálkozom, ha egy különben művelni új nyelvem nem tudtam elhitetni, hogy azok a tanulók rajzolták — és nem nyomtatás.

A jury Köllő Miklós, Páljános György, Stoff János és Sának Sámuelnek, mint legszorgalmasabb tanulóknak 2—2 aranyat ítelt a kiállított darabokért. És a derék székely fiuk erre érdemesek valának. De legnagyobb elismerést és méltánylást érdemel a műfaragászat lelkes és szorgalmas tanítója Kupcsay János ur, a ki valódi odaadással és ügybuzgalommal vezeti tanítványait a műfaragászatban, a kiről bátran elmondhatjuk, hogy e téren Magyarországban aligha talál felül valaki. És a székely nép csak köszönettel adozhat egy ily tanítónak, a ki megmutatta, hogy a székelyben is van akarat és kitartás, csak ügyesen vezetessenék.

— — —

VIDÉKI ÉLET.

— Kiállítási utóhangok. — Egy kis feledékenység. — Két nyomda. — Uj lap.

Kézdi-Vásárhely, 1879. okt. 12

Vége van az erdélyi gazdák vándorgyűlésének, vége az általok rendezett kiállításnak, vagy jó magyarsággal „tárlat“-nak. Ha most szólnok hozzá, mikor már „eső után köpeny“, nem lesz semmi praktikus haszna, nem fogok semmi czélt elérni vele, hanem egyetmást mégis elmondok, — bárha az igazsáért mai napság gyakran betörnek az embernek a feje.

Tehát uram, uram, kézdívásárhelyi polgármester uram, szólók az urnak! Meg kell egy kis- se interpellálnom, hogy hát a polgármester ur elég fényes sikerének találja e az elmúlt kiállítást? És ha nem találja annak, tudna-e feleletet adni arra nézve, hogy Kézdi-Vásárhely, az a mi nagy ipa-

* Tárgyalmas miatt késelt.

Szerk.

ros, és kézi munkával annyira bővölködő városunk miért nem rukkolt ki tisztességesebben? — Nem szegény-e túlnok, hogy pár darab bőrön és női munkán kívül ez a mi hatalmas városunk semmi egyébbel nem volt képviselve a kiállításon? Kinek lett volna kötelessége a kiállítás érdekében buzogni, az iparosokat, gazdákat, természetöket barkalni, ha nem épen a polgármesternek? S miután ezt a polgármester ur nem tette meg, vagy „sine curá“-nak tekintette, minő szívvvel és lélekkel olvassa most a lapokban, hogy a kiállítás lehetett volna Háromszéken több is, szebb is? Én hiszem, hogy most nálunk nagyobb bajok vannak, azt is készséggel elhiszem, hogy a leányiskola mellől azokat a kedves sylphideket megtűrni vagy plane protegálni sokkal több gondot ad, mint eféle apróságokra figyelni; de azért lássa, mi resteljük ám az eféle dolgot s ha bennünket hirlap utján szegény ér, azt kénytelenek vagyunk a polgármester ur előrelátó bölcsességének felelni. Mi jól tudjuk, hogy egy polgármester nem minden mindenben, de azt is tudjuk, hogy népünknek kell az efélekre mint egy kiállítás is, bizonyos rugó, mely mozgásba hozza azokat, a kik különben nem igen szeretnek mozogni. Ezt — mondjuk ki őszin én — megtenni elmulasztotta a polgármester ur, s Kézdi-Vásárhely ott szegénykedett a kiállításon egy két szánandó portékával. — (Tisztelet a kivételeknek. Szerk.)

Tehát uram, uram, polgármester uram, szóltam az urnak!

A mulasztásokról szólván, eszembe jut még valami, a mit a t. szerkesztő ur engedelmével ide le is írok. Olvasván ugyanis, hogy Tisza László ur ő méltósága közönetet mondott mindenkinek, a ki a kiállítás létrehozása körül csak a legkisebb tevékenységet is kifejtett. Nagy csudálkozásomra nem láttam ott a hirlapokat s nem láttam főként becses lapját, a „Nemere“ megemlítve. Nekem most nem szükség elmondani, mit tett lapja a kiállítás érdekében, hogy egy félév óta alig jelent meg a „Nemere“ egy száma a nélkül, hogy a kiállítással ne foglalkozott volna a leglekisebben, úgy is tudjuk azt mindnyájan; tudjuk nagyon jól, hogy a „Nemere“ nélkül nagyon kevéssé mentünk volna a kiállítás dolgában; de hogy azt illetékes helyen elfelejtették, az már kissé több a feledékenységé. (Kötelességünket teljesítettük csupán, s a kötelesség teljesítése nem vár elismerést. Szerk.) Épen ezért engedje meg szerkesztő ur, hogy ha én itt e figyelmetlenségről, illetőleg mulasztásról szót emelni merem.

Hogy városunk már most előbb áll, mint az önké, azt felesleges is említenem. Önöknél csak egy, nálunk pedig két nyomda van. Hogy tudunk-e elég falmi valót adni csak egyiknek is: az már más kérdés. Meglepett bennünket a civilizáció utáni esengés; erőnek erejével okosak akarunk lenni; meglehet, hogy ezzel a világot is, magunkat is ámtjük; de hát az mindegy: „mundus vult decipi, ergo decipiatur!“

A két nyomdának lesz egy lapja egyelőre. Azért mondom egyelőre, mert még megérjük, hogy a másik is egy lapot fog megindítani, a mi már nem is lesz feltűnő. Az egyik novemberben igérkezik megjelenni; czime lesz: „Kézdi Vásárhely és vidéke“, a másik, a melyik még nem igérkezett, valószínűleg „Bereczk és vidéke“ néven fog napvilágot látni. Részemről nem busulok rajta, ha itt lap lesz, mert bizony-bizony elkelne nálunk is a tudomány, mindenkifelett pedig nagyon elkelne a közügyeknek egy oly ellenőrző közege, mely valamit tenni is tudjon a mi elhagyott állapotunk javítására, de hogy meg is éljen, oda már sok kell a mit mi nem bírnok és nagyon sok nem kellene, a mi most nekünk megvan.

x+y.

Az erdővidéki tanítótestület közgyűlése.

Baróth, 1879. okt. 11.

Az erdővidéki tanítótestület folyó év szept. 30-án tartotta meg rendes közgyűlését Bedő József elnökölte alatt.

A tárgysorozat első pontját az elnöki megnyitó beszéd képezte, mely rövid, de annál tartalomszerűbb vala. Az évi jelentés, mely kapcsolatosan a megnyitóval adatott elő, élénk képét tüntette fel a tanítótestület múlt évi történetét, munkásságát és szorgalmát felőlelő életképességének. — A tagok megéjfezték a buzgó elnököt és ohajukat fejezték ki a felett, hogy a csinosan összeállított munka valamelyik lapban lásson napvilágot.

A jegyzőkönyv felolvastatása és hitelesítése után a tanszerkiállítás rendező bizottság tervezete olvastatott fel, mely igen élénk eszmecsere adott alkalmat. A tervezet elvetni határozta a közgyűlés és a kiküldött bizottságot megbizta, hogy feltétlenül rendezze a tanszerkiállítást, melynek ideje a folyó tanév vége, helye pedig Baróth mint központ lenne.

A tanítói nyugdíjtvörvény revízióját illetőleg annak tanulmányozásával és véleményes javaslat előterjesztésével megbizott bizottság jelentése szerint a tárgy fontossága megkívánta, hogy behatóan vitattassék meg egyes pontja s a megállapodásra jött módosítások lehetőleg adatokkal legyen indokolva. Hogy ezt könnyebben végrehajthassa a bizottság, kért még két tagot. Ezen elő-